

АКСИОЛОГИЧНИ АСПЕКТИ НА КОНЦЕПТА ЛЮБОВ***КАЛИНА МИЧЕВА-ПЕЙЧЕВА**ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“ ПРИ БАН
kalina.micheva@gmail.com

Статията представя семантичните и езикови реализации на концепта *любов* в историята на българския книжовен език и в традиционната култура. Екскерпиран е материал от класическите старобългарски произведения от IX–XI в. Анализирана е системата от лексеми и словосъчетания, които са репрезентанти на концепта *любов*, а тяхното разпространение в различни културни контексти се съотнася с християнските идеи на Средновековието. Най-важните особености на концепта *любов* в традиционната култура са представени чрез лингвистичен и аксиологичен анализ на български паремии, извлечени от различни източници.

Ключови думи: история на българския език, християнство, традиционна култура

AXIOLOGICAL ASPECTS OF THE CONCEPT OF LOVE**KALINA MICHEVA-PEYCHEVA**INSTITUTE FOR BULGARIAN LANGUAGE, BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
kalina.micheva@gmail.com

The paper examines the semantic realizations and verbalizations of the concept of *love* in the history of the Bulgarian language and in the traditional culture. The author has studied linguistic data found in Old Bulgarian manuscripts from the 9th–11th c. The system of words and phrases that represent the concept of *love* and its distribution in different cultural contexts are analyzed in relation to the Christian ideas of the Middle Ages. The most important features of the concept of *love* in the traditional culture are represented through axiological and linguistic analysis of Bulgarian proverbs.

Keywords: history of the Bulgarian language, Christianity, proverbs, traditional culture

ЛИТЕРАТУРА

Арnaudов 1968: *Арnaudов, М.* Очерци по българския фолклор. София, Български писател.

Бадаланова 1993: *Бадаланова, Фл.* Фолклорен еротикон, т. 1, 2, 3, 4. София, ROD.

---

* Това изследване се осъществява по Проект ДО 02/5 от 24.07.2018 „Езикова и етнокултурна динамика на традиционните и нетрадиционни ценности в славянския свят“ в рамките на Програмата ERA.Net.RUS Call 2018 (проект #472-LED-SW).

- Бартмински 2014: *Бартмински, Й.* Седем ключови понятия на когнитивната лингвистика. – *Български фолклор*, 4, с. 399–407.
- Библия 1998: *Библия сиреч Книгите на Свещеното писание на Ветхия и Новия завет.* София, Св. Синод на Българската църква.
- Бончев 2002, 2012: *Бончев, Ат.* Речник на църковнославянския език. Т. I (2002), Т. II (2012). София, Народна библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“.
- Витанова 2013: *Витанова, М.* Човек и свят. Лингвокултурологични проучвания. София, Бул-Корени.
- Витгенштейн 1994: *Витгенштейн, Л.* Култура и ценност. – В: *Философские работы.* Ч. 1. Москва, Гнозис.
- Воркачов 2003: *Воркачов, С. Г.* Концепт любви в русском языковом сознании. – В: *Коммуникативные исследования. Современная антология.* Волгоград, Перемена, с. 189–208.
- Воркачов 2013: *Воркачов, С. Г.* *Studia selecta: избранные работы по теории лингвокультурного концепта.* Волгоград, Парадигма.
- Григоров, Кацаров 1986: *Григоров, М., К. Кацаров.* Български пословици и поговорки. София, Наука и изкуство.
- Китанова 2009: *Китанова, М.* Отношенията между родители и деца според българските пословици. – *Български език*, 2, с. 46–55.
- Китанова 2010: *Китанова, М.* Концептът семейство в българските пословици и поговорки. – В: *Етнолингвистични етюди.* Велико Търново, ИК „Знак 94“, с. 99–134.
- Китанова 2015: *Китанова, М.* Род, семья и дом в болгарской языке и культуре. Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic publishing.
- Лакофф, Джонсон 2004: *Лакофф, Дж., М. Джонсон.* Метафоры, которыми мы живем, Москва, Издательство УРСС.
- Микова 2018: *Микова, Л.* Езиковата картина на любовта в старобългарския и чешкия език. – *Съпоставително езикознание*, 1, с. 43–54.
- Михайлова-Сталянова, Генов-Пухалева 2005: *Михайлова-Сталянова, Н., Ил. Генов-Пухалева.* Езиковата картина на любовта в българския и полския език. – В: *Как с думи се правят светове.* София, УИ „Св. Кл. Охридски“, с. 322–328.
- Мичева 2012: *Мичева, В.* Библейските лингвокултурни концепти *добро* и *зло* в езика на новобългарските дамаскини. – В: *Езикът на Библията. Езиково-текстологични проучвания.* Москва. Санкт-Петербург, Издателство „Нестор–История“, с. 127–146.
- Мичева 2015: *Мичева, В.* Картината на света в езика на новобългарските дамаскини. София, ДиоМира.
- Мичева 2016: *Мичева, В.* Свет и тъма, свое и чужое в християнската парадигма. Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic publishing.
- Мичева 2017: *Мичева, В.* Любовта и смъртта в старобългарските класически произведения. – *Българска реч*, кн. 1, с. 82–89.
- Мичева-Пейчева 2013: *Мичева-Пейчева, К.* Сблъсъкът на чистотата и нечистотата в българската култура и език. София, Издателство „Валентин Траянов“.

- Мичева-Пейчева 2016: *Мичева-Пейчева, К.* Сакрална чистота и профанна нечистота. Saarbrücken, LAP LAMBERT Academic Publishing.
- Мичева-Пейчева 2017: *Мичева-Пейчева, К.* Етнокултурната бинарност в средновековната българска литература. София, ДиоМира.
- Ничева и др. 1974, 1975: *Ничева, К., С. Спасова-Михайлова, Кр. Чолакова.* Фразеологичен речник на българския език Т. 1 (1974); Т. 2 (1975). София, Издателство на БАН.
- Петрова 2013: *Петрова, Р.* Български паремии за присмех и похвала. Русе, Университетски издателски център при РУ „А. Кънчев“.
- Първанов 2017: *Първанов, К.* Глаголи със значение ‘обичам’ в исторически и съвременен план. – *Български език и литература*, 59, 1, с. 28–39.
- Седакова 2018: *Седакова, И.* Концепт „любов“ в етнолингвистическом освещении (на болгарском и инославянском материале). – В: *Славянское языкознание. XVI Международный съезд славистов*. Белград, 20–27 август 2018. Доклад российской делегации. Москва, Институт славяноведения, РАН, 2018, с. 472–489.
- Серебрянникова 2011: *Серебрянникова, Е. Ф.* Аспекти аксиологического лингвистического анализа – В: *Лингвистика и аксиология*. Москва, Тезаурус, с. 7–26.
- Славейков 1972: *Славейков, П. Р.* Български притчи или пословици и характерни думи. София, Български писател.
- Старобългарски речник I 1999: *Старобългарски речник*. Т. I (1999). София, Издателство „Валентин Траянов“.
- Старобългарски речник II 2009: *Старобългарски речник*. Т. II (2009). София, Издателство „Валентин Траянов“.
- Старославянский словарь 1999: *Старославянский словарь*. Москва, Русский язык.
- Трендафилова 2014а: *Трендафилова, П.* Моделиране на пословици и поговорки, повлияни от християнството. Русе, Университетски издателски център при РУ „А. Кънчев“.
- Трендафилова 2014б: *Трендафилова, П.* Лингвокултурологично изследване на български и руски пословици и поговорки. Русе, Университетски издателски център при РУ „А. Кънчев“.
- Цибранска-Костова 2011: *Цибранска-Костова, М.* Покаяната книжнина на Българското средновековие IX–XVIII в. (езиково-текстологични и културологични аспекти). София, Издателство „Валентин Траянов“.

✉ Гл. ас. д-р Калина Мичева-Пейчева

Секция за етнолингвистика

Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“ при БАН

бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България